

Preses relīze

Luksemburgā, 2021. gada 3. jūnijā

Eiropas Savienībai jāpastiprina centieni iegrožot dezinformāciju

Dezinformācija ir nopietna un arvien pieaugoša problēma visā Eiropas Savienībā. 2018. gadā ES nāca klajā ar dezinformācijas apkarošanas rīcības plānu. Laikā, kad šis plāns tika sagatavots, tas bija atbilstīgs, taču tas ir nepilnīgs. Plāna īstenošana kopumā norit sekmīgi, taču to joprojām apsteidz jauni apdraudējumi. Tāds ir Eiropas Revīzijas palātas (ERP) publicētā īpašā ziņojuma secinājums. Revidenti konstatēja, ka ir vajadzīga labāka koordinācija ES līmenī un ka dalībvalstīm ir aktīvāk jāiesaistās, piemēram, agrīnās brīdināšanas sistēmā. Ir nepieciešams arī uzlabot tiešsaistes platformu uzraudzību un pārskatatbildību un iekļaut dezinformāciju saskaņotā ES medijpratības stratēģijā, kuras pašlaik trūkst.

“Jebkurš mēģinājums jaunprātīgi un tīši apdraudēt sabiedrisko domu un manipulēt ar to ir nopietns apdraudējums pašai Eiropas Savienībai. Tajā pašā laikā cīņa pret dezinformāciju ir liels izaicinājums. Iesaistoties tajā, Eiropas Savienībai ir jāizvairās pārkāpt savas pamatvērtības, piemēram, uzskatu un vārda brīvību,” sacīja par šā ziņojuma sagatavošanu atbildīgais Eiropas Revīzijas palātas loceklis Baudilio Tomé Muguruza. *“ES rīcības plāns dezinformācijas apkarošanai bija atbilstīgs laikā, kad tas tika sagatavots, taču tas joprojām ir nepilnīgs. Mēs iesakām Eiropas Savienībai stingrāk reaģēt uz dezinformāciju un labāk koordinēt savu reakciju.”*

ES rīcības plāns dezinformācijas apkarošanai ir veicinājis pozitīvas norises, taču saskaņā ar revidentu sniegto informāciju tas nav izpildījis visus savus solījumus. Plānā bija ietverti atbilstīgi pasākumi, piemēram, maldinoša satura atspēkošana un pamanāmības mazināšana, taču kopš 2018. gada plāns nav atjaunināts vai pārskatīts, lai gan dezinformācijas taktika, dalībnieki un tehnoloģijas pastāvīgi attīstās. Komisija 2020. gada decembrī publicēja Eiropas Demokrātijas rīcības plānu, kas ietver pasākumus dezinformācijas apkarošanai, nepaskaidrojot, kā tieši tas attiecas uz 2018. gada rīcības plānu dezinformācijas apkarošanai. Revidenti brīdina, ka līdzīgu mērķu izvirzīšana dažādām iniciatīvām padara koordināciju sarežģītāku un palielina neefektivitātes risku.

ES rīcības plānā dezinformācijas apkarošanai turklāt nav iekļauta visaptveroša kārtība, kas nodrošinātu, ka ES reakcija ir labi saskaņota, efektīva un samērīga ar apdraudējuma veidu un mērogu. Viens no ES rīcības plāna stratēģiskajiem pasākumiem bija izveidot agrīnās brīdināšanas sistēmu, lai koordinētu reakciju un kopīgas darbības starp dalībvalstīm, ES iestādēm un citām organizācijām,

Šī preses relīze sniedz kopsavilkumu par Eiropas Revīzijas palātas sagatavoto īpašo ziņojumu. Tā pilns teksts ir pieejams Palātas tīmekļa vietnē www.eca.europa.eu.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

piemēram, NATO un G7. Revidenti ir konstatējuši, ka sistēma ir atvieglējusi informācijas apmaiņu, bet nav nodrošinājusi saskaņotu kopīgu darbu sadali un atbildes pasākumus, kā sākotnēji bija paredzēts. Dalībvalstis neizmanto visu tās potenciālu.

Revidenti pārbaudīja Eiropas Ārējās darbības dienesta (EĀDD) stratēģiskās komunikācijas nodaļu un trīs tās operatīvās grupas – Austrumu, Rietumbalkānu un Dienvidu stratēģisko grupu – un konstatēja, ka tās ir uzlabojušas ES spēju prognozēt dezinformāciju kaimiņvalstīs un reaģēt uz to. Tomēr revidenti uzskata, ka šo operatīvo grupu pilnvaras un resursi būtu jāpārskata, ņemot vērā jaunus apdraudējumus. Datubāze *EUvsDisinfo*, kas ir Austrumu operatīvās grupas galvenais produkts, ir palīdzējusi palielināt informētību par Krievijas izplatīto dezinformāciju. Tomēr revidenti izvirza dažus jautājumus par šīs grupas neatkarību un galīgo mērķi, jo to varētu uztvert kā tādu, kas atspoguļo ES oficiālo nostāju.

ES rīcības plāns ir adresēts arī privātajam sektoram un pilsoniskajai sabiedrībai kopīgajā cīņā pret dezinformāciju. Eiropas Komisija ir izstrādājusi prakses kodeksu sadarbībai ar tiešsaistes platformām, kas ietver brīvprātīgus pasākumus. Piemēram, Covid-19 pandēmijas sākotnējos posmos prakses kodekss pamudināja platformas piešķirt lielāku nozīmi informācijai no autoritatīviem avotiem. Tā bija jauna pieeja. Taču revidenti konstatēja, ka ar šo kodeksu nav izdevies panākt, lai tiešsaistes platformas uzņemtos atbildību par savām darbībām, un pamudināt, lai tās uzņemtos lielāku lomu dezinformācijas aktīvā apkarošanā. Revidenti uzskata, ka mērķis palielināt informētību un uzlabot sociālo noturību arī netika sasniegts. Viņi uzsver, ka trūkst medijpratības stratēģijas, kas ietver dezinformācijas apkarošanu, un to, cik sadrumstalota ir politika un darbības, ar kurām paredzēts palielināt cilvēku spēju piekļūt plašsaziņas līdzekļiem, izprast tos un mijiedarboties ar tiem. Revidenti arī saskata risku, ka jaunizveidotā Eiropas Digitālo mediju observatorija varētu nesasniegt mērķus.

Vispārīga informācija

Par dezinformācijas apkarošanu atbild galvenokārt dalībvalstis. Nav ES tiesiskā regulējuma, kas reglamentētu dezinformāciju, izņemot Pamattiesību hartas 11. pantu par vārda un informācijas brīvību un virkni politikas iniciatīvu.

Īpašais ziņojums Nr. 09/2021 “*Dezinformācija, kas skar Eiropas Savienību, tiek apkarota, bet nav iegrožota*” ir pieejams 23 valodās ERP tīmekļa vietnē (eca.europa.eu).

Preses pārstāvjus lūdzam sazināties ar

ERP preses birojs: press@eca.europa.eu

Claudia Spiti: claudia.spiti@eca.europa.eu – Mob. tālr.: (+352) 691 553 547

Vincent Bourgeais: vincent.bourgeais@eca.europa.eu – Mob. tālr.: (+352) 691 551 502